

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Bonae, Eminentissimi S. R. E. Titulo S. Bernardi
Ad Thermas Cardinalis Presbyteri Opera Quotquot
hactenùs separatim edita fuerê Omnia**

Bona, Giovanni

Antverpiae, 1677

Cap. VII. Varia documenta pro usû, & praxi Aspirationum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10805

runt viri doctrinâ & sanctitate conspicui. Hoc enim tanquam igne in cordibus nostris accenso consumuntur omnia peccata, vitia omnia destruantur. Tollit id à nobis quidquid est terrenæ adhærensionis, quidquid deformitatis, quidquid dissimiles nos facit Deo, & sanctam cum illo unionem impedit. Eo mediante vincuntur tentationes, acquiruntur virtutes, perficiuntur operationes, cœlesti lumine imbuitur intellectus, exercentur actus supernaturales, purificatur intentio, erigitur affectus, inflammatur voluntas, disponitur mens ad contemplationem, & totus homo in Deum transfunditur. *Preces tacite multam habent acuminis*, ait Abbas Gillebertus, (11) *privatim sunt, sed privata non petunt; submissior est vox, sed mens intensior. Verbis non eget, nec utitur oratio, que puro & pleno fertur affectu.* Divinus homo, & in scholâ amoris versatissimus Franciscus Salesius Episcopus Genevensis studium orationis, & usum aspirationum unum & idem esse cum mysticâ Theologiâ docet, & luculenter ostendit. (12) Quia sicut Scholastica Theologia habet Deum pro objecto, mystica etiam non nisi de Deo loquitur, sed cum triplici discrimine. Illa differit de Deo, ut Deus est: hæc ut summè amabilis est. Illa de Deo loquitur cum hominibus, & inter homines: hæc de Deo cum eodem Deo. Illa tendit ad Dei cognitionem, facitque nos doctos & Theologos: hæc tendit ad amorem, & nos ardentes reddit, ac Theophilos. Principale itaque huius exercitium est cum Deo loqui, & ipsum Deum in fundo cordis loquentem audire secretis aspirationibus & alloquiis, quæ à nemine nisi ab ipso dicente & à Deo intelliguntur. Optimè de hac re pius Poeta. (13) *Ille meos gemitus, mea scit suspiria solus, Quem fugit humani nulla latebra sinus. Quid clamem, mea dum sese suspiria rumpunt, Non nisi nos soli novimus, ille, & ego. Nemo meos gemitus, vota, aut suspiria novit, Nemo, duo nisi nos, & duo sufficimus.*

(11) Gilbert. serm. 23, in Cant. (12) Franc. Sales de amore Dei l. 6. c. 1. (13) Hermann. Hugo *Pivam desid. elegia proemissâ.*

CAPUT VII.

Varia documenta pro usu, & praxi Aspirationum.

I. **U**T qui domum moliantur à fundamentis, ita nos documenta scripturæ pro usu & praxi aspirationum à fulcro, & veluti basi ipsarum, à Dei scilicet præsentia, ordiri debemus. Ab hac omnino pendet hæc Angelica exercitatio, neque enim ad absentem aspiramus, aut preces fundimus; qui nos audire & exaudire non possit. Præsens est ille omnibus, & ubique: atque ut canit quidam Religiosus Poeta. (a)

Cuncta Deus replet, Deus est supra, Deus infra.

*Æthereos orbes habitat, sub Sole, sub aurâ,
Sub tellure latens, sub Dite, sub æquorâ undâ.
Omnia plena Deo.*

Romanus sapiens ad suum Lucilium sic scribit. (b) *Non sunt ad cœlum elevandæ manus, neque exorandus edituus, ut nos ad aures simulachri, quasi magis exaudiri possimus, admittat. Propè est à te Deus, tecum est, intus est. Ita dico (Lucilli) facer intrâ nos spiritus sedet, malorum bonorumque nostrorum observator, & custos: hic pro ut à nobis tractatus est, ita nos ipse tractat. Bonus vir sine Deo nemo est. Præsentia itaque divina per se considerata facillima est: nam quid facilius quam illum intueri, qui ubique est, in quo vivimus, movemur, & sumus? Sed attentâ naturæ nostræ corruptione, quæ per inepta & corpori jucunda vagari consuevit, cœcutimus plerique, & lucem ubique fulgentem non videmus. Sicut homini cœco præsens est sol, sed ipse soli absens est: sic omnis stultus & impius procul à Deo est, non quia Deus illi sit absens, sed quia ipse, utpotè cœcus, præsentem non videt. Magna hæc miseria est, ut scribit Augustinus, (c) cum illo non esse hominem, sine quo non potest esse: in quo enim est, sine dubio sine illo non est, & tamen si ejus non meminit, eumque non intelligit, & diligit, cum illo non est. Ut ergo cum illo simus, semper ad illum respiciamus, ejusque amorem assiduis aspirationibus excitemus, & augeamus. Amor enim oculum mentis ita afficit, ut non nisi amatum videre*

P 3 libeat.

(a) Bapt. Mantuanus. 3. sylvarum. (b) Seneca epist. 47. (c) Aug. lib. 14. de Trinit. c. 12.

liber. De illo quem amat, semper cogitat homo, semper loquitur, semper ad ipsum aspirat: & mutuo ista sunt, præsentia Dei studium aspirandi gignit, ipsique aspirationibus eadem fovetur, & nutritur.

2. Cum autem varii sint modi à diversis scriptoribus (d) traditi, quibus Deum præsentem habere & concipere possumus; ille cæteris præferendus, qui nec caput lædat, aut imaginationem, nec stolidos, & quasi abstractos in peragendis ordinariis actionibus nos reddat, sed potius adjuvet ad solita exercitia perfectius obeunda. Hic duplex est. Primus consistit in actuali fidei exercitio circa tria; circa ejus immensitatem, quæ cælum & terram implet, circa scientiam infinitam, quæ omnia videt & penetrat, etiam intimas cogitationes; circa ejus concursum ad omnes nostras actiones. Per simplicem enim istarum veritatum apprehensionem Dei assidue recordari facillimum erit: cumque hinc phantasmata ab sint, & actus imaginationis, non erit hic modus illusionibus subjectus, & capitis fatigationi. Secundus multo isto perfectior ille est, quo Deum non jam extrâ nos, sed in abdito cordis, & in intimo spiritus nostri præsentem, & in nos sua bona effundentem purissimo mentis oculo intuemur. *Nescitis*, ait Apostolus (e) *quia templum Dei estis, & spiritus Dei habitat in vobis?* Magna cæcitas multorum est, & non modica ignorantia, Deum semper extrâ se quaerentium, ac si procul ab illis esset. Nam si est in omnibus rebus (ut fides docet) proculdubio etiam in nobis est, magis intimus nobis quam anima corpori, quæ de causa à Platonicis (f) *Anima mundi* dicitur, non quasi pars, & forma ipsius, sed tanquam perfectissima causa tribuens omnibus esse & operari. Tutius est autem Deum intra nos ipsos, quam in aliis creaturis quaerere, & aspicere: species enim externa creaturarum ita nos læpè detinet, & rapit, ut non sinat ad Creatorem in illis habi-

(d) *Scripturæ de præsentia Dei ex professo* Virgilius Ceparius, Johannes ab Angelis, Antonius Gaudier, Nicolaus Lencicinus, Franciscus Arias, Alphonsus Rodriguez t. 1. Jacobus Alvarez t. 3. Ludov. de Ponte in *Duce spirituali*, Thomas Massetius lib. 2. de cælesti conversat. Ludovic. Parisiensis Capucinus in *Palatio divini Amoris* s. c. 130. & sequens ad c. 159. & al. à passim. (e) 1 Cor. 3: 16. (f) *Variæ sunt Platoniorum sententiæ de Anima mundi.* v. Proclum, & ex recentioribus Foxium in *Timæum*. Alcinoium c. 12. ac ib. *Comment. Jac. Carpentarii. Plotinum lib. 2. 3. 9. eum. 2. ac ibid. Ficinum, qui ita legendus lib. 4. Platonicæ Theologiæ.*

tantem intrare. Ideo querebatur Augustinus; (g) *se foris Deum quæsisse, qui intrâ ipsum erat. Necum eras, inquit, & tecum non eram.* Hæc Dei præsentia Sanctæ Catharinæ Senensi usui erat, quæ (teste Raimundo) in ejus vitâ, cellulam sibi secretam intra se ipsam fabricavit, in quâ jugiter cum Deo morabatur. Felix planè cubiculum, in quo anima seipsam abscondit à tumultu creaturarum, & cum magnâ tranquillitate Deo creatori intendit. Sententia Salvatoris est (h) *Regnum Dei intrâ nos esse*: Regnum verò Dei est ipsemet Deus cum universis divitiis suis. Ad ipsum igitur intra nos habitantem in fundo & essentia animæ ignitis aspirationibus introvertere nos debemus, semper de illo cogitando, ut ad ejus amplexum, & felicem cum eo unionem tandem pervenire, seu perducere mereamur.

3. Semper debet anima sancta, & veri sponsi amica (ut docet Richardus) (i) ad dilectum suum summo cum desiderio inhiare, parata semper & vocanti occurrere, & pulsanti aperire. Sed in hæc introversione & praxi aspirationum, sicut & in reliquis exercitiis, vulgatum illud attendere debet, *Ne quid nimis*: ne videlicet ultrâ vires assumantur, ita ut caput gravetur ex nimia attentione, vel intentione affectus. Cavendum quoque, ne nimis extendat intellectum, ne si altius, quam oporteat, volare tentaverit, à simplicitate aberrans internis tenebris involvatur: ex quibus intolerabiles miseriæ & anxietates oriri solent. Discretio hic necessaria est, & simplicitas cum suavitate conjuncta, sicut dicit Scriptura, (k) *Mel invenisti, comede quantum sufficit.*

4. Eliciendæ sunt aspirationes non perfunctoriè, & festinanter, sed cum maturâ serenitate spiritus, & interiori harmoniâ; ita ut reverà sentiat anima se Deum quaerere, & ipsum velle in mente suâ invenire, non aliâ de causâ, nisi ut ipsum diligat toto corde, totis viribus, totâ virtute. Proderit aliquando, ex doctrinâ Seraphici Bonaventuræ, (l) puras manus ad cælum levare, & suam interdum audire vocem: proderit ad sublevandam intentionem in cælum suspicere; sed cavendum ne extrâ se vagetur spiritus, & ne ipsæ Aspirationes solâ voce prolatae steriles fiant, & sine fructu. Spiritus enim fertur in Deum per anagogicòs excessus, oculo intellectus ferè clauso, ac sopitis ejus discursibus, cum sancto silentio ac ferventissimo affectu. Quare

minima

(g) *Augustin. lib. 10. Confess. c. 27.* (h) *Luc. 17: 21.* (i) *Richard. lib. 4. de contempl. c. 13.* (k) *Prov. 25, 16.* (l) *Bonavent. Spec. discipl. p. 1. part. 2. c. 6.*

mina pars intellectui, maxima voluntati tribuenda est.

5. Convenit hoc exercitium illis præsertim, qui animam jam à vitis expurgarunt, & aliquantulum in viâ illuminativâ, studioque virtutum, & exercitio meditationis profecerunt. Postquam enim anima ab effectu sæculi mentalis orationis exercitatione abducta fuerit, ita ut sentiat divinum in se ignem succensum, relicto statu meditationis ad statum transit aspirationis, post quem demum ad contemplationem, & ad mysticam Theologiam pertingit. Rectè S. Nilus, (m) *Si es Theologus, verè orabis; & si eris Theologus, & verè orabis; Theologus verè eris.* Et B. Joannes Climacus (n) *Statum tuum oratio tua manifestat tibi, hanc enim Monachi esse speculum, tradunt Theologi rectissimi.* Sententia hæc est omnium Mysticorum post orationem vocalem, & meditationem poni aspirationes, tanquam modum orandi perfectiorem, per quem fit transitus ad orationem internam, & divinitus infusam. De quâ re legendi sunt duo viri eximii ex Ordine Capuccinorum: Benedictus Anglus in Regulâ perfectionis, (o) & Victor Gelenius (p) in Praxi mysticæ Theologiæ. An verò deferendus sit status meditationis, tribus indicis cognoscès, quæ tradit Joannes à Cruce (q) in ascensu montis Carmeli. Primum est, si jam non possis meditari, neque imaginationis operâ uti, nec ullam ab hæc re mentis refectionem, sed potius ariditatem percipias. Secundum, si nec placeat, nec gratum sit animæ tuæ ex industriâ occupare imaginationem, & defigere in aliquo objecto. Tertium, quando libet & placet animæ solam manere cum amorosa ad Deum attentione in quadam interiori pace, & quiete, absque actu saltem discursivo potentiarum. Tria hæc indicia simul sumpta in te animadvertere debes, quicumque optas à statu meditationis tutè ad alium sublimiorem progredi.

6. Requiritur alia quædam ad hoc exercitium, puritas cordis, rectitudo intentionis; perfecta abnegatio & nuditas ab omnibus imaginibus, & idolis creaturarum; fuga curiositatum, inutilium sermonum, humanarum consolationum, & vanarum occupationum, desiderium semper proficiendi, humilitas, mens libera, & expedita ab omni terrenâ delectatione;

lectio spiritualis, colloquutio de rebus divinis; internum, externumque silentium, sicut scriptum est, (r) *Qui minoratur actu percipiet sapientiam.* Quilibet vel minima inordinatio, quicumque tenuissimus affectus erga aliquam creaturam, quævis levior offensa, aut exterior distractio, moram injiciunt animæ ad unionem cum Deo properanti. *Quantumcumque enim, [ait quidem vir Sanctus] (s) profecisse videamur ad extrâ in bonis spiritualibus, & apparentis, seu in reputatione sanctitatis, totum inane, & parvum est; nisi interior homo fuerit reformatus, & Deo conformis.* Constat autem ex his, non exigui ad hanc sapientiam acumen ingenii, & multiplicem cognitionem; sed simplicitatem, & puram atque ardentem affectum, cum assistentiâ Spiritus Sancti, qui super humiles, & parvulos requiescit. Quare multum lugendi sunt illi, qui solis externis exercitiis contenti, & interiorem animæ fundum negligunt, & sanctam cum Deo unionem. Numquam enim satiari anima poterit, & si omnibus spiritualibus divitiis abundet, nisi per amoris contactum, & intimam unionem Deum consequatur. *Fecisti nos Domine ad te,* inquit Augustinus, (t) *& inquietum est cor nostrum; donec requiescat in te: donec scilicet ætillimo tecum amoris vinculo conjungatur.*

7. Solet praxis aspirandi dura admodum, & difficilis nondum exercitatis apparere. Natura enim instabilis, & libera, variisque cogitationibus, & desideriis assueta, frenum divini amoris pertinaciter fugit: & quia statim fructum non videt, tanquam laborem nullius momenti contemnit. Sed hoc commune est omnibus exercitiis, quorum initia semper sunt difficilia: labor autem assiduus omnia vincit, & cum laudabilis consuetudo firmiter in animâ stabilita fuerit, quasi in naturam transibit, rebusque divinitam faciliè intendet, quàm faciliè spirat ac vivit. Accedit gratiæ auxilium, quod assiduè implorare oportet: nam, ut ait Chrysostomus, (u) *Supra vires hominis est serere cum Deo colloquium, nisi adsit vis, & actus Spiritus sancti.* Unde sicut ad calorem nulla propinquior dispositio invenitur, quàm ipsemet calor; ita nulla ad orationem convenientior præparatio ipsâ oratione. Quodsi anima interdum langueat, ita ut

agrè

(m) Nilus de oratione c. 57. n. Climacus gradu 28.

(o) Bened. Anglus. regul. perfect. 1. pag. c. 19.

(p) Gelen. 1. decis. 4. art. 10. & dec. 6. per totam.

(q) Joannes à Cruce. Ascens. montis Carmeli. l. 2. c. 13.

(r) Eccles. 38: 28. (s) Gerlacus in soliloquiis c. 25.

(t) August. lib. 1. Confess. c. 1. (u) Chrysost.

lib. 2. de orat.

ægrè aspirationes producat, aliquâ pia meditatione utendum est, donec cor meditando incalcescat, & mox ad aspirationes redeundum. Docet Gelenius, (x) & addit, debere unumquemque in hunc finem sibi ipsi instituire colloquia plangentia sui ipsius vilitatem, & infidelitatem circa mortificationem, & virtutes: quæ si desint, petenda erunt ex meditationibus, & soliloquiis S. Augustini. Si verò nec meditatione, nec huiusmodi colloquiis cor excitetur, non propterea abijcienda spes est, sed constanter perseverandum difficulter agendo, & varias aspirationes quantumvis frigidè & aridè eliciendo, quoad usque probata fide victoria à Domino misericorditer concedatur. Tale est augmentum sanctarum exercitationum, quale est plantarum, quotidie crescunt, quamvis id non appareat: processu verò temporis crevisse videbis, licet ipsum non videaris incrementum.

8. Cùm eliciuntur aspirationes, extendenda intentio est ad finem ipsarum, qui est animam purificare, & disponere, aptamque reddere ad contemplationem, & unionem cum Deo. Qui gressum mentis in ipsis figit, nihil agit; quia juxta Sanctorum Patrum vulgarissimum proloquium, non progredi in viâ Domini retrogredi potest; & qui non ascendit, descendit. Omnis fructus & finis orationis, ex sententiâ Bonaventuræ, (y) est Deo adherere, & unum cum eo spiritum fieri per liquefactionem purissimi amoris, & speculationem serenissimæ cognitionis, & absconsionem in Dei vultu ab omni mundanorum strepitu, per excessum quietissimæ fruitionis; ubi omnes vires animæ & potentiæ à suis dispersionibus simul collectæ, & in unum verum, & simplicissimum, ac summum bonum fixæ, in quandam divinæ confortationis, & æternæ stabilitatis similitudinem transformantur. Ad hunc finem datæ sunt nobis à creatore vires animæ nostræ, non ut eas rebus terrenis mergamus, sed ut sanctis aspirationibus ad ipsum Deum efferamus, ad quem possidendum conditi sumus, & his quasi brachiis bonum nostrum, nostramque felicitatem amplectamur.

9. Qui ex hac saluberrimâ exercitatione uberes fructus percipere cupit, nullâ unquam die, imò nullâ horâ, si fieri possit, eam intermittere debet. Cùm enim non sit opus continuum, sed morulis discretum, omnibus ferè actibus interferi potest, seu quis mente perspicax, seu tardus ingenio sit. Præclare S. Ephrem.

(x) Gelenius 1. p. decis. 6. art. 5. (y) Bonav. de proces. Relig. proc. 7. c. 14.

(z) Bonum fuerit semper orare, & nunquam desicere, quemadmodum ait Dominus, Quare sive opereris, sive dormias, sive iter facias, sive comedas, sive bibas, sive decumbas, cave orationem tuam intermisseris. Sive in Ecclesiâ fueris, sive domi tuæ, sive in agro: & si ovis pascas, & edificia construas, & si in symposio verferis, ab oratione cave desistas. Olim præcepit Deus, (1) ut ignis in altari suo semper arderet, quem nutriet, inquit, Sacerdos subjiciens ligna manè per singulos dies. Altare autem Dei, ut magnus Gregorius interpretatur, (2) est cor nostrum, in quo jubetur ignis semper ardere, quia necessè est ex illo ad Dominum charitatis flammam indefinenter accendere. Sunt qui certum quotidie pensum aspirationum à se exigunt, quod vix probârunt, nisi discretio adsit, & magistri spiritualis consilium: affectum enim sequi in his oportet, & impulsus Spiritus sancti, qui certæ regulæ non subijcitur. Quidam cum legisset, S. Bartholomæum Apostolum centies in die orasse, ut eam imitaretur, centies quotidie aspirabat ad Deum factis sibi quibusdam Litanis ex Dei nominibus & attributis: quod qualiter fieri debeat, scribit Jacobus Alvarez, (3) Usus & unctio plura docebunt.

10. Concludo hoc caput aliquot documentis, ab his specialiter observandis, quibus gratia aspirationum à Deo concessa est. Et primò quidem ne hujus doni jacturam faciant, se illò profusè indignos fateantur, nec propterea insolescant, sed vilis de se sentiant, & gratiam Dei humilitatis velo occultent. Secundò caveant, ne eos contemnant, qui ejusmodi dono carent, fieri enim potest ut majorem illi charitatem habeant, & gratiores Deo sint in suâ simplicitate. Tertio advertant, ne aliquâ præventi consolatione, ac dulcedine spirituali, nimium erga illam afficiantur, sicut ait Psalmista, (4) Divitiæ si affluant, nolite cor apponere. Satius enim, & tutius est gloriari cum Apostolo in cruce Domini nostri JESU Christi, quam in sensibili devotione, & deliciis spiritualibus. Cessante autem operatione divinâ, recurrant ad propriam, & gratiæ subtractionem patienter ferant: Quarto ita influxui divinæ gratiæ satisfacere corent, ut vires corporales minimè lædantur: magno etenim periculo subjecta est spiritualis ingluvies, quâ quis percepta gratiæ suavitate spiritum urget indiscretè ad majorem fervorem, quàm corpus

(2) Ephrem. c. 1. hom. de orando Deum. (1) Levit. 6: 16.
(2) Gregor. lib. 25. moral. c. 7. 3. (3) Alvarez, 3. lib. 4. p. 3. c. 10. (4) Psal. 61: 11.

corpus ferat. Quintò divinæ graciæ abundantiam ad sui mortificationem dirigant, & ad virtutum exercitationem; nec ita sinant se devotione absorberi, ut opera misericordiæ, & vitæ activæ officia negligant. Hæc monita Thomas à Jesu in libris de divinâ oratione tradit; exercitatis autem plura suggeret Spiritus sanctus.

CAPUT VIII.

Qui sint fontes aspirationum, qua materia, quis ordo? De triplici statu Incipientium, Proficientium, & Perfectorum.

1. **F**ontes copiosissimi, è quibus elici & hauriri possunt quàm plurimæ aspirationes, hi ferè sunt. Consideratio cœlestis patriæ, tædium hujus miseræ vitæ, desiderium videndi Deum, divinæ bonitatis, & misericordiæ magnitudo, Dei sapientia, potentia, iustitia, & cætera attributa, dolor de peccatis, affectus gratitudinis ergà Deum, amor in Deum, zelus animarum, passio Salvatoris, amor Dei erga nos, divinæ providentiæ admiratio, & desiderium patiendi pro Christo. His accedunt actus abnegationis, poenitentia, charitatis, humilitatis, & cæterarum omnium virtutum. Quorum omnium materia desumi potest vel ex proprio cujusque affectu & devotione, vel ex verbis sacræ Scripturæ, vel ex Sanctis Patribus, aliisque piis Scrip-toribus. Sacra Scriptura, maximè vero in Psalmis, hujusmodi affectuum feracissima est: & hi cæteris preferendi, quia nihil Deo gratius esse potest, quàm si verbis à Spiritu sancto dictatis eum alloquamur. Sequuntur opuscula Sanctorum Patrum, & mysticorum Theologorum, quæ uberissimam aspirationum materiam suppeditant; præsertim confessiones S. Augustini, & ejusdem soliloquia, Manuale, & Meditationes: opera item S. Laurentii Justiniani, Dionysii Cartusiani, Johannis Lanspergii, Thomæ à Kempis, & Ludovici Blossii, aliorumque recentiorum. (a)

2. Thomas Maffutius (b) triplicem librum describit, unde materia aspirationum desumi potest. Primus liber magnus est valdè, semper apertus, omnibus visibilis. Secundus parvus, occultus, omnino invisibilis, & à paucis tan-

(a) Vide Jacobum Alvarez. & viam vitæ aeternæ Antonii Suequet. (b) Maffutius in libro 2. de ocul. convers.

tummodò intelligibilis. Tertius magnus, & parvus; apertus, & clausus; visibilis, & invisibilis, & ex se intelligibilis. Primus est Mundus, qui, ut ait Basilus, (c) perinde est ac liber literis exaratus, palam contestans & prædicans gloriam Dei. Hujus quatuor sunt paginae evolvendæ, à quo factus sit, ad quid, quâ ratione, & quantâ rerum varietate exornatus. Hunc verò nonnulli inutiliter legunt, vani scilicet & curiosi mundi sapientes, quales fuerunt infideles, qui, cum Deum cognovissent, non sicut Deum glorificaverunt, sed evanuerunt in cogitationibus suis: alii perniciosi, qui tanquam pueri analphabeti solam externam speciem creaturarum respicientes; indè sumunt occasionem recedendi à Creatore, ut adhæreant creaturæ: quidam utiliter & cum fructu spirituali, qui Deum in creaturis contemplantur, & in singulis operibus conditoris sapientiam, bonitatem, potentiam, & reliqua attributa laudant, prædicant, admirantur. Secundus est conscientia, sive cor nostrum pravum, profundum, & inferutabile. In eo legere oportet, quid fuit homo, quid est, quid erit: quid potuit, quid possit, quid poterit: quid fecit: quid nunc faciat, quid facturus sit. Deinde observandum, à quo sit scriptus, quæ sint in eo scripta, & ad quem finem. Scriptus est autem à Deo, & à nobis, sed stylo valdè diverso: à Deo literis aureis inspirationum, admonitionum, legum, & dictaminis rectæ rationis: à nobis atramento culparum, & imperfectionum. Tertius est sacra Scriptura, cujus sunt libri historici, prophetici, morales, & mixti: in quibus quot apices, tot mysteria, quot verba, tot sunt incentiva nostri ergà Deum amoris: si tamen legatur eo spiritu, quo scripta est.

3. Quod verò spectat ad ordinem aspirationum, ille in praxi omnino promiscuus est. Nimia enim amoris, fecunditas est, nec attendit quo ordine, quâ lege, quavè ferie erumpat. Interdum nec verba requirit, nec voces omnino ullas, solis ad hoc contentus suspiriis: tunc præcipuè, quando voluntas accensa est, quia tunc, ut monet Seraphica Virgo Teresa, (d) tollendi sunt discursus intellectus, & strepitus verborum, nè his tanquam lignis amoris scintilla opprimatur & suffocetur. Aliæ quidem aspirationes incipientibus, aliæ perfectis conveniunt: sed quandoque incipiens proficiendum, & perfectorum orationes assumit, ut discat ad altiora

(c) Basil. hom. 11. ex am. (d) Teresa vit. a. sua c. 15.